

Hanne Ørstavik og Kristin Asbjørnsen er begge aktuelle med utgivelse denne høsten. Vennskapet dem imellom har vært avgjørende for kunsten deres.

Av Ellen Engelstad (tekst) og Monica Fagereng Larsen (foto)

«Jeg og Karl Ove leser alltid hverandres tekster før de kommer ut. Det er en vanlig del av prosessen for meg», fortalte forfatter Tore Renberg til Dagbladet for et par år siden om sitt vennskap med kollega Karl Ove Knausgård. Dette og andre vennskap mellom kunstnerkompiser har en relativt stor plass i offentligheten, særlig blant forfattere, hvor vennskapene omtales i både media og selvbiografiske romaner. Samtalene som går mellom kunstnerne ser ut til å være fruktbare og inspirerende, men hvordan er vennskapene mellom kvinner som er kunstnere? Synes de ikke i offentligheten fordi kvinner er dårligere på vennskap, eller fordi de skyves til side av brautende kompisgjenger? Eller er det bare menn som kan snakke om følelser?

– Vi har snakket mye om dette med vennskap, hvor bra det er å kunne stå hverandre nær og være vitner til hverandres liv og prosesser, sier sanger og komponist Kristin Asbjørnsen. Klassekampen møtte henne og hennes nære venn, forfatter Hanne Ørstavik, til en samtale om hva vennskapet dem imellom betyr for kunsten. Asbjørnsen og Ørstavik har vært venner siden de møttes i Oslo Kristelige Studentforbund da de var rundt 20 år gamle, og har siden utviklet seg til prominente kunstnere innen hvert sitt felt. Nå føler de det er på tide å løfte fram vennskapet mellom kvinner, ikke av bitterhet overfor mennenes offentlige skulderklapping, men fordi de opplever at kompensere er inne på noe viktig:

– Jeg tror kvinner er mer vant til å være private med vennskapene sine, mens menn gjerne er ute på banen sammen, bøller og kaver med hverandre og blir synlige på den måten. Jeg tenker vi kan lære av gutta og bli mer bevisste på betydningen av å snakke om hverandre i offentligheten. Ikke at det er noe man absolutt bør, og ikke i tide og utide, men jeg mener det å være klar over maktstrukturene og at vi faktisk inngår i dem selv. Og at i stedet for å klage over det, er det mulig å gjøre omvendt, gå aktivt inn og bruke dem, sier Ørstavik.

Intellektuelt fellesskap

Ørstavik og Asbjørnsen er begge aktuelle med utgivelser denne høsten. Ørstavik har gitt ut den kritikerroste romanen «Det finnes en stor åpen plass i Bordeaux», mens Kristin Asbjørnsen har sluppet det spiritualsbaserte albumet «I'll meet you in the morning». De forteller at prosessen fram mot en ny utgivelse er tung og utsatt, og at det da er viktig med en god venn som forstår hva man går igjennom:

– Utsatthet og risiko er en del av en skapende prosess. Temaene vi jobber med, følelser og livssituasjon er innvevd i hverandre, sier Ørstavik, mens Asbjørnsen nikker anerkjennende:

– Vi deler sårbarhet og sammensatte tilstander i kunstneriske prosesser. Det er selvfølgelig ikke unikt for oss, men det er fint å synliggjøre at vennskapet er en viktig del av vår kunstneriske bevegelse. På det forrige albumet gikk jeg også til Hanne for å få veiledning og hjelp med tekstarbeidet, sier Asbjørnsen.

Ørstavik forteller at hun var opptatt av vennskap mellom kvinner da hun skrev romanen «Uke 43». Den handler om Solveigs som begynner å undervise på en distriktshøyskole fordi hun søker nærhet til den eldre kollegaen Hilde.

– Hvor ofte ser vi ikke collegefilmer med mannlige professorer i tweedjakke i dype samtaler med ynglinger og protesjéer? Men kvinner er helt fraværende i det universet. Jeg ville vise at også kvinner har intellektuelle fellesskap, sier Ørstavik.

– Men det går ikke så bra for Solveig eller vennskapet i «Uke 43»?

Ørstavik nikker enig og tenker seg litt om:

– Solveig i romanen er kompromissløs og har ideale fordringer til både andre og seg selv. Spørsmålet blir i hvilken grad vi kan leve sånn over tid, for vi er jo alle fulle av feil og mangler. Da jeg skrev «Uke 43» var jeg selv i noen strenge år, jeg hadde brutt med nærmest alle, mamma, forlaget, og også Kristin, sier hun og ser bort på venninnen som sitter rett ved hennes side.

– Jeg er veldig glad for at det kunne repareres, at vi ble venner igjen. Men det er ikke alltid bare godt, bare samstemthet og harmoni. Sånn er jo bare ikke livet, sier Ørstavik.

Øvelse i nærhet

Venninnene møttes i det liberale Oslo Kristelige Studentforbund, og begge har tatt opp kristne ideer i sine utgivelser. På den nye plata har Asbjørnsen spilt inn musikk basert på afroamerikanske spirituals, men hva betyr den kristne tradisjonen for dem?

– Vi vet begge noe om omkostningene ved selvransakende sannhetssøken i kristen oppvekst og hva det vil si å bryte med dogmatikken. Ørstavik brøt helt med kirken, mens Asbjørnsen ble værende i den liberale forgreningen av kirken.

– Det var et problem mellom oss, men nå er vi nærmere hverandre, også trosmessig. Jeg blir for øvrig alltid sterkt berørt av å lese Hanne, bøkene formidler en varme over det sammensatte ved å være til, sier Asbjørnsen.

– Det var fint sagt, jeg kunne sagt det samme om din musikk, smiler Ørstavik.

– Mange kritikere har lest ditt forfatterskap som en utforskning av umuligheten i menneskelig sameksistens, Ørstavik. Tittelen på Morgenbladets anmeldelse av din siste bok var «Alene, hver dag». Hvordan kan du da forfekte vennskap?

– Det er et stort spørsmål, men jeg tenker at i vennskap kan vi øve oss i nærhet. Vi kan ingenting før vi gjør det. Vi er jo alene. Og så er vi ikke alene. Å skrive gjør jeg jo helt for meg selv, men Kristin vet hva det vil si å lage noe, og det skaper et rom vi kan gå ved siden av hverandre i, og det er jo en måte å dele en ensomhet på, er det ikke, sier Ørstavik.

– Lengselen etter å være nær et annet menneske uten samtidig å miste seg selv er temaer som vi begge berører kunstnerisk, supplerer Asbjørnsen.

Klare for samarbeid

De to vennene er ikke kjent for samarbeidsprosjekter dem imellom, men plutselig kommer Asbjørnsen på det, de har jo også jobbet sammen!

– Det var et barneprojekt i 1998 kalt «Tikk Takk», hvor Ørstavik skrev tekster og jeg laget musikken, sier Asbjørnsen.

De har forsøkt å samarbeide siden også, men da gikk det ikke. Nå, sier Ørstavik, har det helt umerkelig forandret seg, og de kan lage noe sammen igjen.

– Vi skal ha en kveld sammen – der musikk og tekst står i dialog – under Pasjonsuken I Stavanger Domkirke i april. Det tror jeg blir fint. Hanne er dessuten så flink på scenen, sier Asbjørnsen.

– Det Kristin prøver å si, er at det går an å ha meg med på konsert, ler Ørstavik.

- *Mener dere at dere lærer av hverandre?*
- Ja absolutt, sier begge unisont.
- Vi møtes mye i spennet mellom helhetsblikk og sterkt fokus på detaljer, sier Asbjørnsen.
- Ja, og for meg også formalt, jeg kan for eksempel få innsikter om hvordan noe kan brytes klanglig men henge sammen på andre måter når jeg hører musikken din, sier Ørstavik, og fortsetter:
- Likheten vår ligger i at det er et alvor i verkene, at ting virkelig betyr noe. Der speiler vi hverandre.

ellene@klassekampen.no